

Kawy

Kurier Łódzki

Dziennik polityczny, społeczny i literacki

Czwartek, dnia 17 sierpnia 1916 r.

Prenumerata w Łodzi wynosi rocznie 12
 m. r. k., półrocznie 6 m. r. k., miesięcznie 1
 m. r. k. Za odnośnienie do domu 40 f. mies.

Redakcja i administracja
 Zachodnia 37.

Cena ogłoszeń: I-sza strona 1 m. r. k.
 za wiersz lub jego ułamek, nadstawione 1 m. r. k.
 nekrologi i reklamy 40 f., ogłoszenia zwy-
 czajne 20 f., ogłoszenia drobne 4 f. za wyraz.

Prenumeratę i ogłoszenia w Tomaszowie do „N. Kurjera Łódzkiego” przyjmuje Olga Hill ulica Tekla Nr. 1.

W kraju i dla kraju!

Nabywajcie bilety Loterii Dobroczyennej 1916 roku

Rady Głównej Opiekuńczej.
 Główna wygrana 150,000 marek.

Cena całego losu 10 mk. 30 fen.
 Cena 1/5 części losu 2 mk. 6 fen.

Ciągnięcie rozpocznie się 2 października 1916 r.

**Stowarzyszenie Nauczycieli
 Chrześcijańskich w Łodzi**
 Konstaktynowska № 5
poszukuje lokalu
 składającego się z dużej sali oraz
 4-5 pokoi z kuchnią. 1638—1

Slaba czy silna Polska?

I.

Ciągle się mówi o samodzielności państwowej Polski. W tym duchu i z tą myślą ukazują się artykuły w prasie polskiej i obcej; dziesiątki deklaracji składają koła polityczne i różne organizacje społeczeństwa polskiego, a wszystkie one brzmią na nutę zasadniczą: „żadamy, pragniemy samodzielnej Polski”. Cieszy się i raduje serce każdego Polaka, że w społeczeństwie polskim są żywe tradycje i niewygasłe pragnienia niepodległości. Czas jednak już najwyższy, gdy samowiedza narodowa dojrzała, zejść z wyżyn ideologii, z teorii o samodzielności państwowej i zająć się już obecnie konkretnym, zgodnym z chwilą dziejową rozwiązaniem sprawy polskiej. Jest to już nowy etap czynu polskiego przekuwania wartości ideowych na realne fakty. Już dziś konieczne musimy wyjść po za jednostajny refren „żadamy i pragniemy samodzielnej Polski” i określić, jaką powinna być ta samodzielność w rzeczywistości.

Albowiem nieokreślone dążenia w wielkiej chwili dziejowej naprzód sprawy nie posuną. Nie możemy dziś poetyzować o niepodległej i samodzielnej Polsce, musimy nasze dążenia przelać w realną treść. Wyraźnie mówić o samodzielnej Polsce, o jej granicach zewnętrznych, o jej samodzielności wewnętrznej. I to będzie dopiero wyraźne dążenie, jasny i konkretny cel. Żadamy i pragniemy nie tylko samodzielnej Polski, ale konieczne jest tu wypowiedzenie się, jakiej samodzielności Polski, w związku z ogólną sytuacją dziejową. Trzeba nareszcie po dwóch latach wojny, gdy idea samodzielności Polski stała się ogólnym dążeniem narodu, idei nadać kształty żywe, zstąpić z wyżyn ideologii na ziemię i określić, do jakiej samodzielnej wewnętrznie i zewnętrznie niepodległej Polski dążymy w obecnym momencie dziejowym.

Punkt ciężkości rozwiązania sprawy polskiej leży po za nami, naze-

wnątrz nas. Rada Miejska i uniwersytet polski w Warszawie powstały wówczas, gdy dano nam możność zorganizowania i stworzenia obu tych instytucji. Samodzielna Polska powstała dzięki naszemu działaniu, ale wówczas, gdy dana nam będzie możność tworzenia tej samodzielnej Polski.

Rządy obu państw centralnych zgodnie zaznaczyły, że sprawa polska rozwiązana być musi, że powrót do stanu quo ante jest niemożliwy. Dla każdego polityka austriackiego, niemieckiego czy też polskiego ta prawda jest oczywista, jest niemal aksjomatem politycznym, że musi nastąpić rozwiązanie kwestji polskiej. Dotychczas jednak to rozwiązanie trwa niejako w zawieszaniu, chociaż chwila dziejowa demaga się stanowczej decyzji.

II.

Wojna wysunęła sprawę polską z pozornej nieobecności politycznej do rzędu pierwszorzędných spraw Europy. Program samodzielności Polski kreślił chwilą dziejową, a konieczność polityczna zmusza, by sprawę polską rozwiązano. Dziś, po dwóch latach trwającej wojny, zarysowuje się wyraźnie ta prawda, że jedną z najważniejszych kwestji europejskich jest sprawa polska. Rozwiązanie tej sprawy przyczyni się może do likwidacji obecnej wojny europejskiej. Rozwiązać sprawę polską nie można półśrodkami, za pomocą chwilowego kompromisu, bo to do rezultatu nie prowadzi. Jest jedno tylko rozwiązanie—restytucja Polski.

Bez rozwiązania sprawy polskiej niemożliwy jest trwały pokój w Europie.

Sprawa polska tylko wtedy mogłaby zostać nie rozwiązana, gdyby możliwy był powrót do status quo ante na wschodzie Europy, kompromis pomiędzy Rosją a Austrią i Niemcami. Coraz wyraźniej i kategoryczniej się zaznacza ten fakt, że kompromis jest niemożliwy, niezłomność postanowienia z obu stron przeprowadzenia wojny do zwycięskiego końca—usuwa wszelkie możliwości, że porozumienie między państwami walczącymi na wschodzie Europy nie będzie nastąpiło.

O ile Austria i Niemcy wyrzekłyby się rozwiązania sprawy polskiej lub rozwiązałyby tę sprawę półowocnie, co jest prawie tem samem, co nie rozwiązać jej wcale, wówczas dałyby inicjatywę Rosji do decydowania o sprawach Polski. dobrowol-

nie zrzekając się wygrania tak cennego atutu, jakim jest sprawa Polski. Takie załatwienie sprawy polskiej nie może leżeć w założeniach politycznych Austrii i Niemiec, byłoby błędem politycznym, z którego skorzystałby łatwo inni. Zwycięstwo Niemiec i Austrii nad Rosją, jest możliwe tylko przy restytucji Polski. Trzeba już dziś postawić sprawę, co lepsze dla Austrii i Niemiec—samodzielna Polska czy zwycięska Rosja. Tertium non datur.

Restytucja Polski miałaby wielkie znaczenie polityczne.

Fakt ten musiałby zdecydować o postawie politycznej państw neutralnych. Dla państw koalicyjnych, a przedewszystkiem dla Rosji restytucja Polski byłaby bezwzględnie porażką polityczną. Dla Francji, Anglii i Włoch zgoła nowy niespodziewany zwrot w polityce wojny, nowy czynnik polityczny w sytuacji międzynarodowej, hamujący rozpęd wojny, zmieniający jej zasadniczą treść.

Te są najogólniejsze wnioski polityczne, jakie dają się łatwo wysnuć z rozwiązania sprawy polskiej w obecnym momencie dziejowym.

III.

Duch wielkiego czasu wymaga wielkich czynów i wielkich postanowień. Wielkim czynem historycznym, politycznym a nawet wszechświatowego znaczenia będzie restytucja Polski. Ale tylko taka restytucja, taka samodzielność, która byłaby zgodną z naszymi historycznymi i politycznymi dążeniami. O sprawie polskiej jeżeli będą decydować krótkowzroczni ludzie, o prowincjonalnym, ciasnym punkcie widzenia, nie zdobędą się na wielki czyn. Trzeba wielkich umysłów, by zgodnie z godnością naszą narodową, wielkością polityczną i historyczną rozwiązać sprawę polską. Wszelkie kompromisy i półśrodki nie doprowadzą do celu. Nie chodzi tu przecież o utopje polityczne, ale o zupełnie realne zagadnienie wskrzeszenia państwa polskiego, które istniało już dziesięć wieków ku chwale cywilizacji i kultury zachodnio-europejskiej. Nowe państwo polskie, które ma powstać dziś w XX wieku, zapewne że nie może być odrazu wielkim i potężnym, nie możemy marzyć o odzyskaniu wszystkiego, tego wymaga od nas trzeźwy rozum polityczny i realna ocena warunków. Szczytem jednak niemądrości politycznej byłoby twierzyć takie państwo, które by miało

w sobie zaród śmierci, które byłoby tworem anemicznym i słabym. Takie państwo nie dałoby szczęścia ni nam, ni sąsiadom. Chodzi o wielkie cele i dążenia całej środkowej Europy, a do nich dojść można przez stworzenie wielkich czynów.

Tym wielkim czynem mądrości politycznej, zgodnym z wymaganiami chwili dziejowej, może być państwo polskie samodzielne, oparte o możliwość siłę zbrojną.

Jestto zapewne jedna z najtrudniejszych kwestji politycznych, sprawa ta jednak wkrótce rozwiązana być musi. Rozwiązanie to zaś powinno być zgodne zarówno z realnymi warunkami chwili dziejowej, jak i z naszymi narodowymi postulatami.

Dr. Wacław Orłowski.

Jak Rosja myśli o sprawie polskiej?

Piotrogrodzka „Riecz” donosi, że w kołach urzędowych, a szczególnie w ministerjum spraw wewnętrznych, omawiana jest obecnie sprawa rozlekkowania ewakuowanych z Królestwa Polskiego urzędników w równoległych instytucjach cesarstwa.

W związku z tem instytucje miejscowe otrzymują zapytania o liczbę wakansów, które mają być zapełnione przez ewakuowanych urzędników. Postępowanie to wynika ze stosunku rządu do przyszłego ustroju Królestwa Polskiego. Wobec szerzonych pogłosek o tem, że rząd rosyjski nie zamierza zadowolnić dążeń narodowych Polaków, rząd rosyjski postanowił jakoby, w miarę zajmowania przez wojska poszczególnych guberni Królestwa Polskiego, ustanawiać w miejscowościach zajmowanych zarząd wojskowy, oparty na specjalnych podstawach. W ten sposób niema potrzeby powrotu władz cywilnych rosyjskich, wobec niezłomnego postanowienia Rosji o urzeczywistnieniu uprawnień dążeń narodu polskiego, już ogłoszonego w znanej odezwie.

Jednocześnie donoszą „Odesskie Nowosti”: Z rozporządzenia Stuermera w ministerjum spraw wewnętrznych poczęto zbierać wszystkie okólniki, wydane dotychczas w sprawie polskiej. To samo odbywa się i w innych wydziałach. Dalej ma być w każdym wydziale utworzona specjalna komisja, która zestawia wszystkie wydane okólniki i da swoją o nich opinię. Ta ostatnia będzie skierowana do kontrolera państwowego. Następnie skierowana będzie do osobnej komisji przy Radzie ministrów. Do komisji prócz ministrów wejdą przedstawiciele wydziałów. Możliwe jednak, że sprawa przyjmie inny obrót, w kołach bowiem poinformowanych panuje przekonanie o konieczności nadania praw Królestwu Polskiemu. Uważają za możliwe wyznaczenie osobnej komisji zwierzchniej dla sprawy polskiej.

by największy ruch panował, rozmawiał głośno o wybuchu w Dudeszli i wyraził głośno zdanie, że jest to sprawka rąk cudzoziemskich.

Nagle z tłumu zawołał ktoś, wskazując na korespondenta: „Oto szpieg“.

Równocześnie otrzymał uderzenie łaską w głowę tak silne, że zakrwawiony upadł bez przytomności. Przewieziono go do szpitala.

Deputacja dziennikarzy rumuńskich pospieszyła do L. Lederera i złożyła mu wyrazy ubolewania.

Ameryka i Curaçao.

ROTTERDAM. „Nieuwe Rotterdamsche Courant“ zaprzecza pogłoskom o możliwości sprzedaży wyspy holenderskiej Curaçao Stanom Zjednoczonym. Posł holenderski w Waszyngtonie zaprzeczył też pogłosce. Z powodu otwarcia kanału panamskiego wyspa ta ma przyszłość i nie urządzano na niej większych zakładów, magazynów i rafinerji nafty, gdyby istniała perspektywa sprzedaży tej wyspy.

Muzeum Kaszubsko-Pomorskie.

Zarząd Tow. Muzeum Kaszubsko-Pomorskiego w Sopotach nadesłał sprawozdanie ze swej działalności za czas od 1.7. 1914 — 1.7. 1916. z którego widać że świeżo założonemu Muzeum i Towarzystwu wojna dała

się daleko bardziej we znaki, aniżeli dawnym i zasobnym instytucjom.

Instytucja kapitału nie posiada, z którego odsetek mogłaby czerpać. Na utrzymanie swe czerpie fundusze ze składek członków Towarzystwa, ofiarności publicznej i opłat za zwiedzanie zbiorów. Te źródła bądź to zmniejszyły się, bądź to odpadły. Wskutek tego nie można było nadal opłacać ubikacji muzealnych, zbiory trzeba było zapakować i umieścić prywatnie. A jednak muzeum w czasie przedwojennym rozwijało się doskonale.

Otwarto ją w sezonie r. 1914 do 1 sierpnia 1914. W tym czasie zwiedziło je osób 167.

Z poręki Muzeum prezes Towarzystwa p. dr. Maikowski miał dnia 24 lipca w Sopotach odczyt z obrazami świetlanymi: „Szczegóły ludoznawcze z różnych stron Kaszub“, który cieszył się liczną frekwencją.

Szkola haftów pod kierownictwem p. Franciszki Maikowskiej rozwijała się dobrze.

Pracowało w niej 14 dziewcząt kaszubskich.

Wyroby szkoły, których skład mieścił się w ubikacjach muzealnych znajdowały odbyły się znaczny.

Wojna to wszystko przerwała. Dwóch członków zarządu Towarzystwa pp. dr. Maikowskiego i Jankowskiego powołano do wojska.

W czasie wojennym przybył do muzeum dar znaczny. Ze zbiorów śp. Konstantym Koscińskim ks. dr. Kantak ofiarował szereg monet, kilkadziesiąt tomów treści przeważnie historycznej, kilka setek z wypisami, wycinkami z gazet, korespondencją i t. p. i kilka tysięcy egzemplarzy własnych wydawnictw Koscińskiego, które oddano na skład księgarni św. Wojciecha w Poznaniu.

Za ten dar składa zarząd Tow. ofiarodawcy podziękowanie.

Równocześnie dziękuje wszystkim innym, którzy przyczynili się do rozwoju Towarzystwa, w szczególności pp. dyrektorowi Swierczewskiemu z Łodzi, Aleksandrowi Heymanowi z Łodzi i redaktorowi Zygmuntowi Marwegowi z Poznania.

Sprawozdanie kasowe wykazuje dochodu 968,85 mk., rozchodu 959,55 mk., rewanżu 9,30 mk.

Zbiory Towarzystwa ubezpieczono na 15,000 mk.

OBWIESZCZENIE

dotyczące poboru podatku dochodowego od zysku i od kapitałów za rok 1916 od przedsiębiorstw obowiązkowych do publicznego składania rachunków.

Stosownie do § 2 §§ 8 do 16 rozporządzenia z dnia 5 lipca 1916 r. dotyczącego poboru podatku handlowego i przemysłowego na obszarach General - Gubernatorstwa Warszawskiego przedsiębiorstwa handlowe i przemysłowe, nie obowiązane do publicznego składania rachunków, podlega oprócz podatku zasadniczego (podatek patentowy) opodatkowaniu od zysków i od kapitałów, jak również podlegają opodatkowaniu od dochodów wszystkie osoby które w tych przedsiębiorstwach są zatrudniane. Podatek od kapitałów wynosi 0,225 proc. od kapitału przedsiębiorstwa handlowego lub przemysłowego.

Na poczet tego podatku zalicza się pobrane na zasadzie rozporządzenia zasadniczy podatek przemysłowy (podatek patentowy).

Potrącają za wykopione w Rosji patenty w przyszłości już nie będą dopuszczalne.

Odnosnie do stawek podatkowych od zysków wskazuje się na stawki podług § 9 (podatek od zysków w przedsiębiorstwach) i § 15 (podatek od osób zatrudnionych w przedsiębiorstwach) rozporządzenia.

Przedsiębiorstwa handlowe i przemysłowe obowiązane do publicznego składania rachunków niniejszym się wzywa do obliczenia w ciągu miesiąca sierpnia r. b., a zatem najpóźniej do 31-go sierpnia r. b., podatku od kapitałów za rok 1916 a w ciągu miesiąca grudnia 1916 r. podatku od dochodów osób zatrudnionych u nich w roku 1916 i do wpłacenia takowego.

Łódź, dn. 30 lipca 1916 r.

Cesarsko-Niemiecki Prezydent Policji.

v. Bernevitz.

Wyższe Kursa Pedagogiczne Żeńskie

Katolickiego Związku Kobiet Polskich.

Kurs dwuletni.

Specjalizacja w kierunku historyczno-literackim, lub przyrodniczo-matematycznym.

Początek roku szkolnego 15 września.

Informacji udziela Kancelarja: Warszawa, Krak.-Przedm. Nr. 36, od 4 do 6 po poł.

Seminarjum dla Nauczycielek Ludowych

Kurs trzyletni.

Rozpoczęcie roku szkolnego 9 września r. b.

8-kl. Filologiczne Gimnazjum Żeńskie

R. Sobolewskiej

Długa 90 przy Andrzeja.

Egzaminy wstępne i poprawkowe rozpoczynają się 9-go września. Lekcje 4-go września.

Podania przyjmuje kancelarja szkoły codziennie od 10—2ej. 1635—1

8-kl. Szkoła Handlowa Kupiectwa Łódzkiego

(ozależna 58).

Niniejszem mam zaszczyt podać do wiadomości osób zainteresowanych, iż z początkiem roku szkolnego 1916/17 powierzona mi 7 kl. Szkoła Handlowa Kupiectwa Łódzkiego zostaje przekształconą na 8-klasową z programem wyższej szkoły realnej z nieobowiązkową nauką łaciny w klasach: V, VI, VII i VIII-ej i z równoległymi oddziałami handlowymi w klasach 7 ej i 8-ej.

Podania kandydatów do klas: podwstępnej i wstępnej z załączeniem metryki i świadectw o zaszczerpionej ospie oraz 10 rublami kancelja przyjmuje kancelarja Szkoły do dnia 21 b m.; w pozostałych klasach miejsce wolnych niema.

Początek egzaminów wstępnych 23 sierpnia o godz. 9 rano.

1633—1

Dyrektor Szkoły WAGŁAW KLOSS.

!! Obuwie !!

Sandały z drewnianymi podszewkami ze skórą ochroniaczem podszewki, mocne, lekkie i wygodne z gwarancją na 3 miesięczne noszenie

od № 21 do 24 Kor. 4, 20 za parę

„ 25 „ 30 „ 4, 70 „ „

„ 31 „ 36 „ 5, 20 „ „

„ 37 „ 42 „ 5, 70 „ „

„ 43 „ 46 „ 6, 20 „ „

Wysła się za zaliczeniem Dom eksportowy P. Buchbinder, Kraków skrzynka poczt. № 32/6.

Przy obstalunku 3 par i więcej przesyłka bezpłatna. Za obuwie nie przypadające do gustu, zwracamy niezwłocznie pieniądze. 1476—1

Wielki wybór

resztek na kostjumy bluzki i suknie z fabryki Akc. Tow. M. Silbersteinajna oraz innych. Również białe towary, gotowa bielizna, hafty kaliskie i szwajcarskie, firanki story, chustki wełniane, pończochy fartuchy i t. d. najtaniej nabyć można ulica Andrzeja 44, front, parter

Akuszerka

z dyplomem Cesarskiej Akademji medycznej w Piotrogradzie praktykująca 20 lat przyjmuje. Piotrkowska 132 w podw. — 10

Lekarz-Dentysta Feliks

SEIDENGART powrócił, Zawadzka 10.

Ogłoszenia drobne:

MEBLE z 4 pokoi sprzedam tanio Piotrkowska 189 m. 9 1497—3

potrzebny uczeń lub (uczennica) początkujący do apteki. Oferty proszę złożyć w redak pod „Apteka“ 1642—3

potrzebny uczeń lub (uczennica) początkujący do apteki. Oferty proszę złożyć w redak pod „Apteka“ 1642—3

Szkoła techniczna (Technikum) z jęz. wykładowym polskim

w Łodzi, Pańska 9, róg Zawadzkiej.

Kurs trwa 3 lata. Kończący kurs otrzymuje patent na stopień pomocnika inżyniera sztuki budowlanej, elektrotechniki lub mechaniki. Wykładane są przedmioty ogólnie kształcące, fachowe i języki: polski, niemiecki, angielski. Na pierwszy kurs przyjmujemy kandydatów i kandydatki z wykształceniem minimalnie 3 klasowym. Młodzież z wykształceniem średnim może być przyjęta na kurs 3. Do przygotowania do egzaminów przyjmujemy młodzież z wykształceniem początkowym. Przy szkole własne warsztaty. Egzaminy wstępne 20 sierpnia. Informacji udziela i zapis przyjmuje kancelarja codziennie między 3 — 7 godz. 3587—15 — 1

Codziennie świeżo paloną KAWĘ

poleca

TEODOR WAGNER Łódź, Piotrkowska 213. Sprzedaż hurtowa i detaliczna. Skład otwarty od 9 do 12 i od 2 do 6

MYDŁO

częstochofskie i inne od 60 kop. funt, hurtem taniej, a także Ług Mydliany poleca Drucker, sklep kolonialny ul. Średnia 2 i ul. Główna 47.

Zarząd 8-klas. koedukacyjnej SZKOŁY REALNEJ z ODDZIAŁEM FILOLOGICZNYM w Zgierzu,

podaje do wiadomości, że egzaminy wstępne do klas wstępnych i od 1 do VII-ej włącznie rozpoczynają się 18 sierpnia. Początek lekcji w kancelarji szkoły (dom W. Kautza) od g. 10 do 12.

1581—7—1

Dyrektor Stefan Pogorzelski.

Polskie 8-klasowe Gimnazjum Filologiczne A. ZIMOWSKIEGO w Łodzi,

ulica GUBERNATORSKA № 3, (róg Mikołajewskiej)

Podaje do wiadomości Sz. Rodziców i Opiekunów, że kancelarja gimnazjum przyjmuje podania codziennie od godz. 11 do 2 po poł.

Egzamina rozpoczną się 22 sierpnia. Przy gimnazjum otwarte będą dwie klasy wstępne: niższa i wyższa, oraz klasa podwstępna dla chłopców od lat 6 do 8. Dla zamiejscowych otwarte będą pensjonaty. 3574—22

Resztki, Cegielniana 43.

Sprzedają do 3 po poł. z 40% tan. n. e zw. Uwaga: STAŁA CENA. Towary: wełna z jedw. i bat. na bluzki od rb. 150 do rb. 3. Szewioty, Boston Melanże, czar. z biały w kratki i w paski. Muslin—de-len, Alpaga i t. d. na damsk. i męzk. kostjumy od r. 8, — rb. 20. Materiały balowe i zabawne, na fartuchy i różne chustki i t. d.

Cegielniana 43, w podwórzu 4 dom od Piotrkowskiej,

Wydawca i redaktor naczelny Antoni Książek (Zachodnia 37).

W drukarni St. Książka Zachodnia 37.